

Сумець О.М.

*доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри управлінських технологій,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»»*

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА КОНЦЕПЦІЮ ЕФЕКТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Трансформація глобального економічного середовища, зростання рівня невизначеності, цифровізація бізнес-процесів і посилення вимог до соціальної відповідальності зумовлюють необхідність переосмислення класичних підходів до управління організаціями, які були створені в минулому столітті Фредеріком Уїнслоу Тейлором, Анрі Файолем, Мері Паркер Фоллет, Елтоном Мейо Пітером Друкером, Генрі Мінцбергом й іншими дослідниками. Безумовно, наробки цих дослідників для розвитку менеджменту важко переоцінити. Однак реальність вимагає подальшої ефектизації менеджменту. То ж, концепція ефективного менеджменту сьогодні виходить за межі традиційної парадигми раціональної організації праці та набуває системного, інтегрованого та адаптивного характеру.

Початок ХХІ-го століття ознаменувався більш ґрунтовним підходом до пошуку ефективного управлінського інструментарій [1]. І це в першу чергу стосувалося персоналу фірм і компаній, які вже були зорієнтовані на ринок. Тому організації почали прискіпливо підходити до процесу добору персоналу і утворення професійних колективів, що орієнтовані на стабільну прибутковість. При доборі персоналу почала приділятися увага таким моментам як виявлення спроможності кандидатів до професійного розвитку, формування і управління людського капіталу, що значно змінило підходи до створення і функціонування системи менеджменту організації. Більш розширеним став і перелік критеріїв відбору, але основними все ж залишилися фізичний стан кандидата, рівень фахової освіти, спроможність до розвитку і підвищення творчого потенціалу. Система менеджменту організацій почала спиратися на закони сучасного менеджменту, осучаснені принципи менеджменту та концепцію створення і управління людським капіталом [2]. Система менеджменту ключових гравців бізнесу на міжнародних ринках почала застосовувати у поєднанні стратегічний, процесний, поведінковий та інституційні підходи в управлінні. То ж, з огляду на вказане та на експертну думку фахівців у сфері менеджменту сучасну концепцію ефективного менеджменту слід представити як інтегровану модель, яка у собі поєднує п'ять взаємопов'язаних вимірів, а саме: стратегічну спрямованість, організаційне проектування та гнучкість, аналітичну обґрунтованість управлінських рішень, людиноцентризм і розвиток людського капіталу, а також стійкість та відповідальність.

У чому ж складається сутність кожного виміру в межах концепції сучасного менеджменту?

1. Стратегічна спрямованість. Цей вимір передбачає формування довгострокового бачення розвитку організації, здатного адаптуватися до змін ринкового оточення. У цій ситуації стратегія розглядається не як статичний документ (план діяльності), а як динамічний процес безперервного перегляду та коригування завдань і цілей. Особливого значення набувають стратегічні цілі, а також узгодження інтересів стейкхолдерів і формування ціннісної основи діяльності.

Акцент виміру: навіть найкраща команда потребує чіткого вектору дії. Стратегія формує рамку для всіх управлінських рішень.

2. Організаційне проектування та гнучкість. У сучасних умовах домінує перехід від жорстких ієрархічних структур до мережевих, процесно-орієнтованих, проєктних і в деяких випадках до конгломератних форм управління. Гнучкість організаційної архітектури забезпечує швидке реагування на зміни, оптимізацію внутрішніх потоків ресурсів та підвищення координації між підрозділами. Взірцевим прикладом цьому є організаційна структура Центру пілотованих польотів NASA, який за перші вісім років свого існування (1960-ті роки) змінювався 17 разів, тобто приблизно два рази на рік. Фахівці такі організаційні структури вважають структурами майбутнього.

Акцент виміру: навіть правильна стратегія та сильна команда можуть втрачати ефективність через надмірну бюрократію або негнучку систему управління.

3. Аналітична обґрунтованість управлінських рішень. Цифровізація економіки зумовлює перехід до data-driven management – управління, що базується на даних. Використання систем ключових показників ефективності (KPI), бізнес-аналітики та інструментів прогнозування дозволяє мінімізувати суб'єктивність управлінських рішень і підвищити їхню результативність. А оперативність прийняття управлінських рішень забезпечується використанням платформ Big-Data і Blockchain, які надають можливість досить швидко обробляти великі масиви даних з високим рівнем їх захищеності.

Акцент виміру: аналітика підсилює інші виміри, але сама по собі не створює ефективності без стратегії, людей і належної організаційної архітектури.

4. Людиноцентризм і розвиток персоналу. Даний вимір акцентує увагу на персоналові як на ключовому стратегічному ресурсі організації. У цьому аспекті формування корпоративної культури довіри, розвиток лідерських компетентностей, підтримка інноваційної активності працівників стають значущими чинниками довгострокової конкурентоспроможності організацій на обраних сегментах ринку.

Акцент виміру: ефективність управління організацією реалізується через людей – вони генерують рішення, впроваджують зміни та формують організаційну культуру.

5. Стійкість та відповідальність. У цьому вимірі ефективність менеджменту оцінюється через стійкість організації до ризиків, здатність її до відновлення та соціальної відповідальності. Інтеграція принципів ESG, управління ризиками та антикризового планування формує нову якість управління, орієнтовану на довгострокове створення вартості.

Акцент виміру: цей вимір критично важливий у довгостроковій перспективі, проте безпосередньо на оперативну ефективність впливає опосередковано – через репутацію, довіру та стабільність.

З огляду на вищезазначене інтегровану модель концепції ефективного менеджменту можна описати формульним виразом:

$$КЕМ = F(СП, ОГ, АО, ЛЦ, СР),$$

де: КЕМ – концепція ефективного менеджменту;

F – оператор перетворення;

СП – стратегічна спрямованість;

ОГ – організаційна гнучкість;

АО – аналітична обґрунтованість;

ЛЦ – людиноцентризм;

СР – стійкість розвитку.

Аналіз описаних вимірів надає можливість констатувати, що сучасна концепція ефективного менеджменту визначається як системно організований процес стратегічного, організаційного, аналітичного та поведінкового впливу на діяльність організації, що спрямований на досягнення стійких економічних, соціальних і екологічних результатів в умовах нестабільного ринкового оточення й високого рівня невизначеності.

Список використаних джерел:

1. Вдовівен А. А., Чичун В. А., Полянко Г. О. Сучасні концепції менеджменту та їх застосування на підприємствах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 19-20. С. 29–34.

2. Сумець О.М., Догадіна В.Ю. Етапи еволюції концепції ефективного менеджменту трудовими ресурсами. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. 2026. Вип. 1(84). С. 353-358..